

דמצרים ולמנאה במצרים רברבי תריסין. והנה בזמן ר"א ב"ר שמעון שהי' חבירו של רבי, בן הי' הדבר, שנלחם אנמונינום קיסר חמי במצרים, וכמ"ש במכילתא בשלח פרשתא דשירה פ"ז ששאל אנמונינום את רבי אני מבקש לילך לאלכסנדריא (של מצרים) שמא יעמוד מלך (של מצרים) וינצחני והשיב לו רבי שכתוב לנו שאין מצרים יכולה להעמיד לא מלך ולא שר (גדול שיהי' יכולה ביה לבגז מלכות רומי הגדולה אז) שנא' מן הממלכות ההי' שפלה וגו' והמעמתי' מבלי רדות בנוים, עכ"ל. ומסתמא נתקיימו דברי רבי, וכן אמר בפ"י דפסחים (ק"ט.) שאחד מאוצרות יוסף במצרים נתגלה לאנמונינום בן אסווירוס, דהיינו כשכבש מצרים במלחמה ההיא, בימי רבי ור"א ב"ר שמעון, [ומ"ש עוד שם ג' שלטוני עמסין קיימין ברומי בארעא וזמינן למעבד גזרין בישינן לישראל מכסרא דרומאי. לא תפשת שבימי ר"א בר"ש ורבי הי' שלום לישראל מן הצרות, דלשון זמינן למעבד כו' פירושו עתידין לאחר זמן, ולא באותה שעה מכס בימי ר"א ב"ר שמעון ורבי, רק אז הוקמו לשלטונין, ולשון ג' שלטוני עמסין קיימין ברומי, פירושו שלטוני על אומות אחרות שהיו תחת ממשלת רומי והיו ממנין עליהם שלטונין ופקידים ברומי, ולא על מושלי וקסרי רומי קאמר (דלא שייך לומר שהוקמו שלשה כאתת), וכן הי' שאחרי מות רבי, החלו פקדי ומושלי הרומיים להצר לישראל].

ואם יטעון מוען לאמר, כי המזויף שם רשב"י ותלמידיו על הזוהר התחכם בערמה, לכונן דברים כאלו שימצאו אח"כ שהי' בזמן ההוא, וכן בההיא דישמעאל שלפני זה, העמיק להערים לכתוב הזמן של ת' שנים, בכדי שיוקח מל"ז ראי' להחזיק הדבר שרשב"י חיברו, אף אנו נאמר, עינינו הרואות, שמשדר ס' הזוהר, לא שת לבו לעצות עמוקות כאלה ח"ו, שא"כ יותר הי' לו להזהר בענין הלשון, ומאמרים מהש"ס שמוזכר בו, וישארי דברים, שניתן יד ומקום למערערים לערער על אמיתותו לכל קורא בראשית העיון, והנה הניח כ"ו ביד המערערים ליתן להב פתחון פה (עד כי אם נעשה בזיוף, נצטרך לומר שלא הי' זיפן בקי כלל במלאכת הזיוף כזה), ומאין הרגלים לומר, שעשה רבות פחשבות כאלו להחזיק זיופו, הלא כל הולך ישר, יעפוט זה בשכלו, שאין מקום למענות אלו וכי"ב.

וראייתי להעיר בסיום ענף זה, שהערותי בו ובענף הקודם, שנתחבר הזוהר בימי הנאים ומקודם לחתימת התלמוד, שקרוב להיות דברי שניהם קיימים, שעיקר חיבור הזוהר נסדר בימי הנאים ותלמידיו רשב"י ע"פ ר' אבא וכמ"ל בענף החמישי אי"ה, אבל נמצאי' ג"כ מאמרים שנסדרו במדרשו של רשב"י מתלמידיו תלמידיו שהיו בימי אמוראי', רק הו' הנו בי מדרשא דרשב"י מתניה' דידו

ידי', והיו מוסיפים בדבריו, וכמ"ש במבוא לפר"א אות א' בס"ד שכן נמצא בכל ספרי התנאים שבידינו, ובפרט מדרש הנעלם שרוב המדברים בו הם האמוראים, וראי עיקרו נסדר בימי אמוראים, וכמדומני שדעת רבי' הגדול הגר"א ז"ל הי' כן, שנסדר בימי האמוראים קודם חתימת התלמוד, שמצאתי בפירושו על הרע"ם בהעלותך (הגרסא בוילנא תק"ע) קנ"ג א' שכתוב שם ברע"ם ועוד בפרק הרואה הרואה תמרים כו', שמחק מלות, כפ' הרואה (שאפשר שהוא ציון מהמעתיקים), וכמו כן בהקדמת תיקונים ב' ע"ב שכתוב שם ועל האי צפור קא רמיו רבנן בהגדה דבתרא דרכה בר בר חנא כו', מחק רק מלות, בהגדה דבתרא, נראה שזה שהוזכר עובדא דרבב"ח לא הוקשה בעיניו ז"ל, שנכתב בימי אמוראים (וכן כתוב בס' תיקונים כ"י מיוחס להר"ח ז"ל שבידי, וז"ל נראה שהקדמ' תקונין הוא מהאמוראים הבאים אחריו ולא דברי רשב"י וחבריו אבל התיקונים הם מרשב"י וחבריו. עכ"ל), וכן מצאתי בפ"י על ההיכלות היכל ג' על מאמר דפקודי ר"ג ע"א והא אוקמיהו בגין דמנע כו' כתב ז"ל ר"ל שאמרו כל הנחנה בלא ברכה כאלו נחל כו', וכן בכ"מ שאומר והא אוקמיהו, כתוב באגדות, עכ"ל. וכן ביאר עד"ז בפירושו בכ"מ, שנתכוונו בזוהר למאמרי אמוראים שבגמ' ומדרשים, ואע"פ שהמאמרים אלו הוזכרו בגמ' ומדרשים בשם אמוראים אחרונים, ובזוהר או רע"ם הביאום קדמונים להם, או לפעמים תנאים, אין בזה תמיה של כלום, שהרי זה כמו כמה מימרות אמוראים אחרונים, דמית' עלי' בש"ס תניא נמי הכי, או תניא דמסייע ל', שא"כ כבר נאמרו דברי האמוראים בימי התנאים ונקבעו בברייתות, רק דבעלי המימרות האמוראים לא הוי שמיע להו הני ברייתות וכיונו מלבם לדבריהם (ועיי' תשובת רשב"ם לראב"ן בס"ס הראב"ן קס"ד ע"ד קס"ח ע"ד), וכבר אסקינן בפ"ק דב"ב (י"ב א' ב') מהוכחה זו דחכם עדיף מנביא דאמר גברא רבא (מהאמוראים) מלתא ואיתמר משמ' דר"ע בן יוסף או מתאמרה הלכה למשה מסיני כוותי', וכן אמרו בריש חגיגה (ג'): שאמר ר"א אל תחושו למנינכם (ע"ש פירש"י) כך מקובלני כו' הלכה למשה מסיני, וכן צ"ל בע"כ אף בכ"מ שלא נזכר בגמ' הדינין רק ממימרי דאמוראי, ובכל זה היו ידועין מכבר מהל"ם ונשכחו עד שהחזירום אמוראים אלו ונאמרו בבהמ"ד ונקבעו בש"ס בשמם (וכן אמרו בירושלמי פ"ק דפאה ופ"ק דשבת ה"ד כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמרו השניים והסכימו ע"ד הראשונים ללמדך שכל דבר שב"ד נותנין נפשם עליהם סתם להתקיים בידם [שיקצו ויעמדו על האמת] כמה שנאמר למשה מסיני) - וכנזן.